

İstanbul, 22.04.2011

ÖZEL EĞİTİM, ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ, ÖZÜRLÜLERE VERİLECEK SAĞLIK KURULU RAPORLARI VE UYGULAMALAR

2006 tarihli Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre söz konusu yönetmelik "özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ile onlara doğrudan veya dolaylı olarak sunulacak eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili hükümleri" kapsamaktadır. Eğitim işini ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı üstlenmiştir. Özel eğitime ihtiyacı olan bireyin eğitim hakkı Anayasa ve Uluslar arası sözleşmelerle güvence altına alınmıştır. Hiçbir eğitim kurumu bu bireyi farklı olduğu, farklı öğrendiği için geri çeviremez.

Buna göre özel eğitim ilk olarak "tıbbi tanılama" ile başlamaktadır. Tıbbi tanılama ise "Özürlülük ölçütü, sınıflandırması ve özürlülere verilecek sağlık kurulu raporları hakkında yönetmelik" hükümleri uyarınca düzenlenecek olan sağlık kurulu raporları ile olmaktadır. Söz konusu raporlar; özürlülere sağlanan haklardan ve verilecek hizmetlerden yararlanmak için yetkili sağlık kurumları tarafından belirli sınıflandırma ve ölçütler kullanılarak düzenlenir. Özürlülere ilişkin sınıflandırma çalışmalarında, sınıflandırma sistemi olarak; Dünya Sağlık Örgütü tarafından sağlık ve sağlıkla ilgili durumların tanımlanması için ortak standart bir dil ve çerçeve oluşturmak amacı ile geliştirilen ve insanın işlevselliği ve kısıtlılıklarla ilgili durumlarının tanımlanmasını sağlayan çok kapsamlı uluslararası bir sınıflandırma sistemi olan İşlevsellik Yetiyitimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırması esas alınır. Kişinin özür oranı, özürlü sağlık kurulunca bu Yönetmeliğin ekinde yer alan "Özür Oranları Cetveli"nde bulunan özür oranlarına göre yüzde (%) olarak belirlenerek özürlü sağlık kurulu raporunun ilgili bölümünde rakam ve yazı ile belirtilir. Bu cetvelde adı geçmeyen hastalık ve özürler ile bunlara ait özür oranları, fonksiyon kayıplarına göre özürlü sağlık kurulunca değerlendirilerek belirlenir.

Özürlü sağlık kurulu, özürlü kişiyi bizzat görerek karar verir ve kişinin özür oranını bu Yönetmeliğin 8 inci maddesinde belirtilen esaslara göre belirler.

Kişinin ya da kişiyi sevk eden kurumun talebi halinde, kişinin sağlığına etkisi dikkate alınarak çalıştırılmayacağı işlerin niteliği ile raporun kullanım amacı bölümüne; bireyin yararlanmak istediği hak ve hizmetlere ilişkin talepleri belirtilir. Özürlü sağlık kurulu raporunun sonucu bölümünde yer alan "Ağır Özürlü" kısmında evet ya da hayır ifadesi yazılarak kişinin durumu belirtilir ve bu bölüm hiçbir suretle boş bırakılmaz. Özürlü sağlık kurulu raporunun ilgili kısmına kişinin özür grubu belirtilir. Gerektiğinde birden fazla özür grubu işaretlenir. Bu kısım boş bırakılmaz. Kişinin özür durumunun zaman içinde değişme ihtimali olduğu ve hastalık bulgularının tam olarak görülemediği durumlarda kişinin mevcut durumu esas alınarak süreli rapor düzenlenir. Özürlü sağlık kurulu raporlarının kişinin başvuru tarihinden itibaren en geç yirmi iş gününde tamamlanarak ilgiliye verilmesi esastır.

Özürli sağlık kurulu raporuna; özürli, velisi veya vasisi veyahut raporu isteyen kurum tarafından itiraz edilebilir. İlgililer itiraz dilekçesi ve ilk özürli sağlık kurulu raporunun tasdikli bir örneği ile birlikte, bulunduğu ilin sağlık müdürlüğüne başvurur. İl sağlık müdürlüğüne, özürli sağlık kurulu raporu alacak kişi en yakın farklı bir özürli sağlık kurulu raporu vermeye yetkili hastaneye gönderilir. İtiraz edilen özürli sağlık kurulu raporu ile itiraz üzerine verilen özürli sağlık kurulu raporundaki kararlar aynı yönde ise özürli sağlık kurulu raporu kesinleşir. Özürli sağlık kurulu raporlarının farklı olması durumunda, Sağlık Bakanlığınca belirlenmiş olan hakem hastanelerden, kişinin ikamet ettiği yere en yakın bir hakem hastaneye, kişi yeniden muayene edilmesi ve özürli sağlık kurulu raporu tanzim edilmesi amacıyla yine il sağlık müdürlüğü kanalıyla gönderilir. Hakem hastanenin özürli sağlık kurulunca verilen kararı kesindir.

Birden fazla hastalığı veya özürlü bulunanların, özürlü oranları ayrı ayrı tespit edilir. Bu oranlar en yüksekinden başlanarak sıraya konulur. Özürli sağlık kurulu raporunun sürekli olup olmadığı ile süreli raporlarda raporun geçerlilik süresi mutlaka belirtilir. Özürli sağlık kurulunca kişinin özürlü durumunun sürekli olduğuna karar verilmesi durumunda, özürli sağlık kurulu raporunun ilgili bölümünde bu durum belirtilir. Ancak özürlü durumunun değişmesi halinde, kişinin talebi üzerine rapor ve buna bağlı kişinin özürlü oranı yeniden belirlenir. Özürli sağlık kurulunca özürli oranın özürlü durumunun sürekli olmadığına karar verilmesi halinde de bu husus ilgili bölümde belirlenerek özürli sağlık kurulu raporunun geçerlilik süresi belirtilir. Zaman içinde değişebilen veya kontrolü gerektiren hastalıklar, hastanın önceki özürli sağlık kurulu raporu da kurula sunularak, özürli sağlık kurulunun belirleyeceği süre içinde yeniden görüşülür ve karara bağlanır.

Özürli sağlık kurulu raporu, kişisel müracaatlarda iki nüsha olarak düzenlenir ve başhekim tarafından onaylanır. Özürli sağlık kurulu raporunun bir nüshası ilgili kişiye verilir. İlgilinin talebi üzerine hazırlanmış olan özürli sağlık kurulu raporlarından; özürli oranın yararlanabileceği hakları sayısınca veya talep ettiği sayıda çoğaltılarak imza edilir, onaylanır ve mühürlenerek ilgiliye verilir. Kurum müracaatlarında ise raporun bir nüshası raporu isteyen kuruma gönderilir.

Özel eğitim süreci için ikinci adım “eğitsel değerlendirme ve tanılama” sürecidir. Eğitsel Değerlendirme ve tanılama, İl ve ilçelerde bulunan Rehberlik Araştırma Merkezleri (kısaca RAM) tarafından yapılır. Tanılamada; bireyin özürli sağlık kurulu raporu ile zihinsel, fiziksel, ruhsal, sosyal gelişim özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri, eğitim performansı, ihtiyacı, eğitim hizmetlerinden yararlanma süresi ve bireysel gelişim raporu dikkate alınır.

Özel Eğitime ihtiyacı olan birey(kısaca ÖEİOB)(^{1*}) yasada Çeşitli nedenlerle bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen

¹ Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde özürli ve/veya engelli terimi yer almamaktadır. Bunun yerine özel eğitime ihtiyacı olan birey tanımlanmıştır. Bu nedenle yönetmeliğe bağlı kalınarak özel eğitime ihtiyacı olan birey terimi kullanılmıştır.

düzeiden anlamlı farklılık gösteren birey olarak tanımlanmıştır. ÖEİOB; (0-36 ay arası dönemde) yani erken çocukluk döneminde özel eğitim hizmetlerinden yararlanmaya başlayacaktır. Bunun için öncelikle Özel eğitim gerektiren bireyin ebeveynleri (annesi ve/veya) babası resmi hastanelere başvurarak durumun tıbben tanılmasını yaptıracak yani “özürlü sağlık kurulu raporu” alacaklar, daha sonra bu raporla ikamet ettikleri yerdeki (ilçe) Rehberlik Araştırma Merkezi'ne başvurarak Eğitsel Değerlendirme ve Tanılamayı yaptıracaklardır. Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama; Yetersizlikten etkilendiği tespit edilen bireyin, gelişim ya da disiplin alanlarında yapabildiklerinin, yani yeterliliklerinin belirlenerek ihtiyaçlarının ortaya çıkarılmasıdır.

Bununla; Özel eğitime ihtiyacı olan bireyin eğitim öğretimine nereden başlanacağına, Gelişim ve disiplin alanlarındaki performansın ortaya çıkarılmasına,

Nasıl ve nerede eğitim ortamı oluşturulacağına,

Hangi araçların kullanılabileceğine,

ne tür bir eğitim programına alınması gerektiğine ve

ÖEİOB'in eğitim ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılanabileceği ve akranlarıyla beraber olmasına en üst düzeyde olanak sağlayan (en az kısıtlayıcı ortam) ortamların belirlenmesine,

Alınabilecek eğitsel önemlere ve ÖEİOB'in yerleştirilebileceği kurumlar konusunda bilgi verir. Eğitsel tanılama rehberlik ve araştırma merkezinde oluşturulan eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi tarafından yapılır. Erken çocukluk dönemi eğitimi hizmetleri, bu dönemdeki eğitimin daha sonraki eğitim kademelerinde istenilen hedeflere ulaşılmasındaki önemi dikkate alınarak planlanır. Daha çok bireyin eğitimi ve bireyin eğitimine katkı sağlamak amacıyla ailenin bilgilendirilmesi ve desteklenmesi yoluyla yapılır. Bunun için öncelikle ÖEİOB'in ve ailesinin ihtiyaçları belirlenir. Erken çocukluk dönemi eğitimi hizmetleri okul ve kurumlarda veya gerektiğinde evde yürütülür. Erken çocukluk dönemi eğitimi hizmetlerinin planlanması ve koordinasyonu, İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri'ndeki “özel eğitim hizmetleri kurulu” tarafından yapılır.

ÖEİOB'in tüm eğitiminde “kaynaştırma” esastır. Yani bizim farklı öğrenen bireyimiz, diğer farklı olmayan akranları ile birlikte eğitim görecektir; kaynaştırmanın özü ve esası budur. Devlet bu konuda yükümlülük üstlenmiştir; erken çocukluk dönemindeki bireylerin yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitim almalarına yönelik tedbirler alınarak buna uygun düzenlemeler yapılır veya açılacak bağımsız birimlerde bu eğitim hizmetleri verilebilir. Yönetmelik'te Bakanlık, erken çocukluk dönemindeki bireylerin tespiti ve tanılanması ile bu bireylere sunulacak hizmetlerin gerçekleştirilmesinde ilgili kurum ve kuruluşlar ile iş birliği yapar denmektedir. Biraz önce kaynaştırmadan bahsetmiştik; özel eğitimde temel kural ÖEİOB'in tam veya yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları yoluyla en az sınırlandırılmış ortamdaki en çok

sınırlandırılmış ortama doğru eğitiminin yapılması şeklindedir. Yani ÖEİOB; öncelikle yetersizliği olmayan akranlarının devam ettiği sınıf olmak üzere, özel eğitim sınıfı, gündüzlü özel eğitim okulu/kurumu, yatılı özel eğitim okulu/kurumu gibi en az sınırlandırılmış ortamdaki en çok sınırlandırılmış ortamda eğitimlerini sürdürmelerini sağlayacak şekilde eğitimini sürdürür.

En az sınırlandırılmış eğitim ortamı, Özel eğitime ihtiyacı olan bireyin; toplumla bütünleşmesini sağlamaya yönelik sosyal, öz bakım, dil ve iletişim alanlarındaki davranışlar ile düzeyine uygun akademik ve mesleki bilgi ve becerileri kazandırmak amacıyla destek eğitim hizmetlerinin de verildiği ve mümkün olduğunca yetersizliği olmayan akranlarıyla bir arada olmasını sağlayan en uygun eğitim ortamını ifade eder. ÖEİOB'in zorunlu eğitim çağı nedir? Okul öncesi dönemi de içine alan 3-14 yaş grubunda özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim-öğretim süresini kapsayan dönem zorunlu eğitim çağıdır.

37 ay – 72 ay (3 yaş-6 yaş) arasındaki bireylerin okul öncesi eğitim alma zorunluluğu bulunmaktadır. Ancak gerekli görüldüğü takdirde bu süre 1 yıl daha uzatılarak 7 yaşına kadar devam ettirilir. Burada da ÖEİOB; okul öncesi eğitim kurumlarından herhangi birisinde kaynaştırma yoluyla eğitim alır. Hiçbir okul öncesi kurum farklı down sendromlu olduğu farklı öğrendiği için reddedemez. Öncelikli ilke kaynaştırma yoluyla akranları arasında eğitim olmasına rağmen, bu konuda –varsa- resmi veya özel okul öncesi özel eğitim okulu/kurumu ve özel eğitim sınıfları gerekirse burada da eğitimine devam edebilir.

ÖEİOB ilköğretime başladı; kural aynıdır; ilköğretimini, öncelikle kaynaştırma uygulamaları yoluyla akranları ile bir arada sürdürebileceği gibi özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan ilköğretim okullarında da sürdürebilir.

Burada yeniden başa dönmek istiyorum; ÖEİOB gerek okula başlamadan önce gerekse başladıktan sonra Rehberlik Araştırma Merkezi'ne yönlendirilebilir. Bu başvuruyu hem ÖEİOB'nın devam ettiği okul hem de ÖEİOB'in anne ve babası yapabilir. Aslında ÖEİOB'nın yönlendirilmesinde sadece okul ya da ailesinin sorumluluğu bulunmamaktadır; Millî eğitim müdürlükleri, örgün ve yaygın eğitim kurumları, sağlık kuruluşları, üniversiteler, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı birimler ve yerel yönetim birimleri de Onun Rehberlik Araştırma Merkezleri'ne yönlendirilmesi'nde aynı ölçüde sorumluluğu paylaşırlar. Rehberlik Araştırma Merkezi ÖEİOB'nın okul ya da kurumunun bulunduğu bölgedeki Rehberlik Araştırma Merkezidir. Burada ÖEİOB'in tanılması yapılır, yani ÖEİOB'in özürsüz sağlık kurulu raporu ile zihinsel, fiziksel, ruhsal, sosyal gelişim özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri, eğitim performansı, ihtiyacı, eğitim hizmetlerinden yararlanma süresi ve bireysel gelişim raporu dikkate alınır.

Sonuçta; ÖEİOB için bir Özel Eğitim Değerlendirme Kurul Raporu hazırlanır. Raporu hazırlanırken muhakkak ailesinin hatta gerekirse ÖEİOB'in de görüş ve düşüncesi alınır. Raporla ilgili sonuçlar ÖEİOB'in ve ailesinin onayı olmadan hiç kimseye açıklanamaz ve paylaşılmaz bu raporlar sadece eğitim amaçlı kullanılır.

ÖEİOB’i RAM tanılmasından geçirmeden eğitim almasını sağlayabilir miyiz? Bunu yaparsak onu damgalar, diğer çocuklardan ayırır mıyız? Geçirmezsek yani RAM tarafından tanılama yapılmazsa ne olur?

Evet, ÖEİOB’i muhakkak RAM eğitsel tanılmasından geçirmek zorundayız. Aslında bu konuda takdir hakkımız, sadece ebeveyn olarak bizlerin değil tüm sorumluların takdir hakkı dahi bulunmamaktadır. ÖEİOB’in eğitim hakkı uluslar arası sözleşmelerle ve Anayasal güvence altındadır. Ona, potansiyelini en üst düzeyde gerçekleştirmesine yönelik eğitim verilmek zorundadır. Bu konuda devletimiz yükümlülük altındadır. Bu ÖEİOB’in hakkıdır aynı zamanda. Dolayısıyla, onun eğitim hakkını güvence altına almak, yasanın tanıdığı olanaklardan yararlandırmak için RAM tanılmasından geçirmek zorundayız. Bu ÖEİOB’in damgalanması anlamına gelmez, sadece yasal olarak farklı bir zeminde olduğu ve korunduğu anlamına gelir.

ÖEİOB’i farklı öğrendiği için başvurduğumuz ilköğretim okulu “biz kaynaştırma yapmıyoruz” diye geri çevirirse ne yapmalıyız?

Hiçbir okul ya da kurum ÖEİOB’i bu gerekçe ile geri çeviremez. ÖEİOB’in eğitim hakkı güvence altına alınmıştır. Bu şekilde davranan okul idarecilerinin, eğitimcilerin hukuki ve cezai sorumlulukları bulunmamaktadır. Tüm başvurularınızı lütfen yazılı yapınız, İl Milli Eğitim Müdürlükleri’nde yapılan Özel Eğitim Şube Müdürlükleri’ne konuyu yazılı ve sözlü olarak taşıyın. Söz konusu idarecileri şikayet edin, haklarında soruşturma açılmasını isteyin. Rehberlik Araştırma Merkezleri’ni yazılı olarak bilgilendirin. En son size bu konuda gelen red cevabı aleyhinde Bölge İdare Mahkemesi’nden “iptal davası” açın. Bu konudaki yasal yolları lütfen işletin.

İlköğretim Kurumları Yönetmeliği’nin, “Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi” başlıklı 47. maddesinin (ç) bendinde; ...“Kaynaştırma yolu ile eğitimlerine devam eden özel eğitim gerektiren öğrencilere, başarısızlıklarından dolayı sınıf tekrarı yaptırılmaz.”... denilmektedir. Aynı Yönetmeliğin 32’nci maddesinin (h) bendinde ise; “Kaynaştırma yoluyla eğitim-öğretimlerine devam eden öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi tarafından bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlanır. Bu öğrenciler, programında yer alan amaçlara göre değerlendirilir.” denilmekte ve Aynı Yönetmeliğin “Diploma” başlıklı 54’üncü maddesinde ise, “İlköğretim okullarına devam ederek 8 inci sınıfı bitirenlere ilköğretim diploması verilir” hükmü yer almaktadır.

ÖEİOB’in Okulda eğitimi BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı) yoluyla gerçekleştirilir;

BEP; Her bir engelli çocuk için yazılı olarak, bireyin bağlı olduğu eğitim kurumunda oluşturulan birim tarafından geliştirilmiş olan ve engelli çocukların, öğretmenlerin, ana babaların özel ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturulan özel eğitim programlarıdır.

Yasal Dayanaklar; 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 4. Madde (f) bendinde “özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim

planı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirerek uygulanması esastır” diyerek BEP yasal olarak zorunlu hale getirmiştir.

BEP’İN İŞLEVİ

BEP toplantıları, aile ve okul personeli arasındaki iletişim aracıdır. ÖEİOB’nın ihtiyaçları, nelerin sağlanabileceği ve karşılaşılabilecek durumların neler olabileceği konusunda her iki tarafa da eşit söz hakkı sağlar. BEP, ÖEİOB’in ihtiyacı olan özel eğitim hizmetleri ile ilişkili destek hizmetlerin öğrenciye sunulacağına dair yazılı bir taahhüttür. BEP, ailenin, okulun ve ilişkili tüm birimlerin çalışmalarını ve bunların öğrenciye katkılarını izleme-değerlendirme aracıdır.

ÖEİOB’in Ailesi: Bireyselleştirilmiş eğitim programının geliştirilmesi sürecinde ihtiyaçlarını iletir. Çocuğu ile ilgili hedeflerini ve planlarını belirtir. Eğitim programının uygulanması sırasında çalışmalara etkin bir şekilde katılır, gerektiğinde eğitim araç gereç desteği sağlar.

Özel Eğitime İhtiyacı Olan Birey(ÖEİOB): Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanışı sırasında kendi ihtiyaçları ve isteklerini belirtir. Çalışmalara etkin biçimde katılır. Değerlendirme sonrasında çıkan eğitim önlemi ve yöneltme kararında isteğini belirtir.

İzleme ve değerlendirme süreci ÖEİOB’e ait BEP’ in başarısı için büyük önem arz eder. BEP uygulanma aşamasında ve uygulamanın sonunda değerlendirilmelidir. Böylece ileriye dönük belirlediğimiz amaçların ne kadarına ulaşabildiğimizi belirlemiş oluruz. İyi bir izleme ve değerlendirme pek de iyi olmayan bir BEP’ i değiştirmemize ve geliştirmemize yardım eder. İyi bir BEP’ i ise iyi olmayan bir izleme değerlendirmeye aldığımızda ise program istenen sonuçları vermeyebilir. ÖEİOB’in BEP’ inin uygulanmasında sorumlu kişi, önerilen eğitim ortamında sürekli olarak öğrencinin başarısını değerlendirmekle de sorumludur. ÖEİOB’nın gelişmesini gösteren raporlar periyodik olarak hazırlanmalıdır. Bu raporlar en az yılda bir kere doldurulmalıdır. Ancak bu süre daha kısa aralıklara da çekilebilir. BEP’ in değerlendirilmesi; en az yılda bir kere sorumlu kişiler ve BEP ekibi tarafından değerlendirilmelidir. Değerlendirme için temel bilgi kaynağı, izleme yoluyla toplanan bilgilerden oluşur. ÖEİOB’nın gelişimi esas alınır.

ÖEİOB Ortaöğretim’de de eğitimini kaynaştırma yoluyla sürdürebileceği gibi, engele yönelik olarak zihinsel yetersizliği olan bireyler için açılan ilköğretim okullarına devam edebilir. Bu okullar 6-14 yaş arasındaki hafif düzeyde zihinsel düzeyde yetersizliği olan bireyler devam etmektedir. Bu okulu tamamladığı zaman ortaöğretim kurumlarına, iş okullarına veya yaygın eğitim kurumlarına yönlendirilebilir. Eğitim uygulama okullarına 6-14 yaş arasındaki orta ve ağır derecede zihinsel yetersizliği olan bireyler devam etmekte ve okulu bitirenlere eğitim uygulama okulu diploması verilir. Bu diploma ilköğretim diplomasına denk değildir ve öğrencilere ortaöğretim kurumlarına devam etme hakkı vermez. Bu bireyler daha sonra iş eğitim merkezlerine veya diğer yaygın eğitim kurumlarına devam edebilir.

ÖEİOB'in eğitimi doğumdan itibaren yüksek öğrenim de dahil olmak üzere devlet tarafından güvence altına alınmıştır.

Özel eğitime ihtiyacı olduğu "Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu" tarafından tespit edilen tüm özürlü bireylerin yararlandığı özel eğitim hizmetlerine ilişkin ödemenin Bütçe Uygulama Talimatı ile belirlenen kısmı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır. Bu miktar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından özel eğitim hizmeti veren kuruma ödenmektedir.

Özel Eğitim Ücretlerinin Ödemesinde doğuştan ya da herhangi bir hastalık veya kaza sonucu fiziksel, görme, işitme, konuşma, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmiş özürlü çocukların eğitim ve rehabilitasyon hakkından yararlanabilmeleri için, yukarıda sayılan yetersizlikleri ile ilgili olarak Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmeliğe göre düzenlenmiş özürlü sağlık kurulu raporu geçerli belge sayılacaktır.

Düzenlenecek raporda tıbbi tanılamanın yanı sıra varsa çocuk gelişimi ve eğitimcisi, sosyal çalışmacı, psikolog, fizyoterapist ve gerek görülen diğer meslek elemanlarından en az biri veya birkaçının eğitimsel tanılama ve özürünün durumunu değerlendirmeleri ve yazılı olarak bildirecekleri görüşlerinin belgelendirilmek suretiyle özürlü sağlık kurulu raporuna eklenmesi gerekmektedir.

Özel eğitim merkezleri, fatura edilen fiziksel, görme, işitme, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal özürlü olan çocuklara yönelik özel eğitim, grup eğitimi ve rehabilitasyon hizmetlerinin verilebilmesi için ilgili mevzuatında öngörülen gerekli beceriye sahip meslek elemanlarını çalıştırdıklarını belgelemek zorundadırlar.

Özürlü çocukların rehabilitasyonlarının ve eğitimlerinin, ruhsat aldıkları kurumların ilgili yönetmeliklerinde belirlenen esaslar doğrultusunda gerekli personeli istihdam eden resmi (kamu kurum ve kuruluşları ile üniversiteler tarafından açılan merkezler) ve özel rehabilitasyon ile özel eğitim merkezlerinde sağlanması durumunda; özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi tarafından hazırlanan aylık/yıllık çalışma programı, bireyselleştirilmiş eğitim planı ve belirlenmiş rehabilitasyon programları doğrultusunda aldıkları; Grup eğitimi için aylık 89 TL, aylık/yıllık çalışma programı bireyselleştirilmiş eğitim planı ve belirlenmiş rehabilitasyon hizmeti bedelinin ise aylık 311 TL tutarı kadarı karşılanacaktır. Bu miktarları geçen kısım ise ilgili tarafından karşılanacaktır.

Özürlü çocukların özel eğitim ve rehabilitasyon programlarından yararlanmasının gerekli ve zorunlu olup olmadığı ve bunlara ilk başlama tarihi esas alınarak belirli dönemler halinde hastadaki iyileşme durumunun, özel eğitime ve rehabilitasyona devam edilip edilmeyeceği hususunun yetkili sağlık kurumlarından alınacak ayrıntılı gelişimsel ve eğitimsel tanılama raporları ile tevsiki gerekmektedir. Sağlık kurulu raporlarının en geç iki yılda bir yenilenmesi gerekir. Raporda daha kısa bir süre belirtilmişse, bu süre esas alınır.

Özürllere verilecek sağlık kurulu raporunun yenilenmesi için süresi sona ermeden en az bir ay önce, özürllü ve ailesinin ilgili sağlık kuruluşuna başvurmaları için, hizmet aldıkları rehabilitasyon merkezi tarafından rehberlik yapılacaktır. Özürllüye verilen eğitim ve rehabilitasyonun sürekliliğinin sağlanması için özürllere verilecek sağlık kurulu raporunun zamanında yenilenmesi hususunda yetkili sağlık kurumlarının gerekli hassasiyeti göstermeleri ve ailenin de işlemleri tamamlamak üzere gerekli takibi yapması gerekmektedir.

Özürllü çocukların eğitimlerinin, tıbbi rehabilitasyonlarının ve psiko-sosyal rehabilitasyonlarının yapılacağı özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin denetimleri, ilgisine göre Milli Eğitim Bakanlığı veya Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünden kuruluş açma ve işletme izni veren kurum denetim elemanlarınca yapılır. Bu merkezlerden usulüne uygun olarak işletilmeyen ve hizmet sunmayanlar hakkında kuruluş açma ve işletme izni aldıkları kurum mevzuatına göre işlem yapılır. Ödemelerde bu hususlar göz önünde bulundurulacaktır.

Kaynaştırma Programında Devam Eden Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilerin Başarı Durumları bu öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak daha sık aralıklarla ve kısa süreli sınavlar yapılır. Otistik Öğrenciler İle Duygusal Ve Davranış Bozukluğu Olan Öğrencilerin Başarıları; öğrencilerin iletişim özellikleri ile sosyal- duygusal huzur bulmuşlukları dikkate alınarak değerlendirme yapılır. Dikkat Eksikliği Ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Öğrencilerin Başarıları; öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak daha sık aralıklarla ve kısa süreli sınavlarla yapılır.

Ayrıca üniversite sınavına giren özürllü öğrenciler için gerekli fiziksel düzenlemeler yapılmaktadır. Ortopedik ve görme özürllüler için uygun düzenlenmiş sınav mekanları hazırlanmakta, görme özürllüler ve az görenler için 30 dakikalık ek sınav süresi verilmekte, sınav sorularını okuyacak ve söylenecek yanıtları yazacak uygun eğitimde ve düzgün diksiyonlu "yardımcı refakatçi" eşliğinde sınava girme olanağı tanınmaktadır. Başarılı ve ihtiyaç sahibi özürllü öğrencilere Yükseköğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından öncelikli olarak öğrenim kredisi, katkı kredisi ve yurt tahsisi yapılmaktadır.

20.06.2006 tarih ve 26200 sayılı resmi gazetede yayımlanan " Yükseköğretim Kurumları Özürllüler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği" gereğince üniversitelerde, öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri almak ve bu yönde düzenlemeler yapmak üzere "Özürllüler Danışma ve Koordinasyon Birimi" oluşturulması sağlanmıştır.

Kısaca özel eğitim hakkı süreci yukarıdaki gibi özetlenebilir.

Avukat Jülide Işıl Bağatur